

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 19. novembra 2020*

„Predhodno odločanje – Državljanstvo Unije – Člen 21 PDEU – Pravica do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic – Kaznivost, ki se nanaša posebej na mednarodni protipravni odvzem mladoletnih oseb – Omejitev – Utemeljitev – Varstvo otroka – Sorazmernost“

V zadevi C-454/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Amtsgericht Heilbronn (okrajno sodišče v Heilbronn, Nemčija) z odločbo z dne 11. junija 2019, ki je na Sodišče prispela 14. junija 2019, v kazenskem postopku zoper

ZW,

ob udeležbi

Staatsanwaltschaft Heilbronn,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi M. Vilaras, predsednik senata, N. Piçarra, D. Šváby, S. Rodin, sodniki, in K. Jürimäe (poročevalka), sodnica,

generalni pravobranilec: G. Hogan,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, so jih predložili:

- za ZW M. Ehninger, Rechtsanwalt,
- za nemško vlado J. Möller, M. Hellmann, U. Bartl in D. Klebs, agenti,
- za Evropsko komisijo E. Montaguti in M. Wilderspin, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 4. junija 2020

izreka naslednjo

* Jezik postopka: nemščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 21 PDEU in Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 46).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru kazenskega postopka zoper ZW zaradi kaznivega dejanja protipravnega odvzema mladoletne osebe.

Pravni okvir

Haaška konvencija iz leta 1980

- 3 Cilj Konvencije o civilnopravnih vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok, sklenjene 25. oktobra 1980 v Haagu (v nadaljevanju: Haaška konvencija iz leta 1980), je v skladu z njenim členom 1(a) zlasti „zagotoviti čimprejšnjo vrnitev otrok, ki so bili nezakonito odpeljani ali zadržani v kakšni pogodbenici“.
- 4 Člena 12 in 13 te konvencije določata pravila, ki se uporabljajo pri neupravičeni premestitvi ali zadržanju otroka in katerih namen je zagotoviti takojšnjo vrnitev otroka.
- 5 Haaška konvencija iz leta 1980 je začela veljati 1. decembra 1983. Njene pogodbenice so vse države članice Evropske unije.

Pravo Unije

- 6 V uvodnih izjavah 2, 17 in 21 Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 243) je navedeno:

„(2) Evropski svet je v Tampereju podprl načelo medsebojnega priznavanja sodnih odločb kot temelj za oblikovanje resničnega pravosodnega prostora in opredelil pravico do stikov z otrokom kot prednostno nalogo.

[...]

- (17) V primerih neupravičene premestitve ali zadržanja otroka je treba nemudoma doseči otrokovo vrnitev in v ta namen se Haaška konvencija [iz leta] 1980 uporablja še naprej, kot je bila dopolnjena z določbami te uredbe, zlasti s členom 11. Sodišča države članice, v katero ali v kateri je bil otrok neupravičeno premeščen ali zadržan, bi morala biti upravičena do nasprotovanja otrokovi vrnitvi v posebnih, ustrezno utemeljenih primerih. Vendar pa tako odločbo lahko nadomesti kasnejša odločba sodišča države članice otrokovega običajnega prebivališča pred njegovo neupravičeno premestitvijo ali zadržanjem. Če je posledica odločbe vrnitev otroka, za njegovo vrnitev ni potreb[e]n [noben poseben postopek] za priznanje in izvršitev navedene sodne odločbe v državi članici, v katero ali v kateri je bil otrok premeščen ali zadržan.

[...]

(21) Priznavanje in izvrševanje sodnih odločb, izrečenih v državi članici, mora temeljiti na načelu medsebojnega zaupanja, razloge za nepriznanje pa je treba omejiti na kar najmanjši obseg.“

Nemško pravo

- 7 Člen 25 Strafgesetzbuch (kazenski zakonik), naslovljen „Določitev storilca kaznivega dejanja“, določa:
- „(1) Kot storilec se kaznuje, kdor kaznivo dejanje stori sam ali prek drugega.
- (2) Če več oseb skupaj stori kaznivo dejanje, se vsaka kaznuje kot storilec (sostorilec).“
- 8 Člen 235 kazenskega zakonika, naslovljen „Protipravni odvzem mladoletnih oseb“, v odstavkih 1 in 2 določa:
- „(1) Z zaporom do petih let ali denarno kaznijo se kaznuje, kdor
1. osebo, mlajšo od 18 let, s silo, resno grožnjo ali preslepitvijo ali
 2. otroka, s katerim ni v sorodu, odvzame staršem, enemu od njiju, skrbniku ali rejniku ali ga zadržuje.
- (2) Z isto kaznijo se kaznuje, kdor staršem, enemu od njiju, skrbniku ali rejniku
1. otroka odvzame, da bi ga odpeljal v tujino, ali
 2. ne preda otroka, ki je v tujini, potem ko je bil tja odpeljan ali se je sam napotil tja.“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 9 ZW, romunska državljanka, je mati AW, mladoletnega otroka, rojenega v Romuniji. ZW je ločena od otrokovega očeta, ki je romunski državljan in živi v Romuniji. Po romunskem pravu sta oba starša skupaj nosilca starševske skrbi v zvezi z otrokom.
- 10 ZW se je leta 2009 preselila v Nemčijo. Otrok se ji je pridružil pozneje.
- 11 Otrok je bil zaradi vedenjskih težav marca 2013 nameščen v vzgojni zavod s soglasjem staršev.
- 12 Amtsgericht Heilbronn (okrajno sodišče v Heilbronn, Nemčija) je s sklepom z dne 14. novembra 2014 staršem otroka med drugim odvzelo pravico do določitve otrokovega prebivališča in to pravico podelilo rejniku v okviru delnega prenosa starševske skrbi, imenovane „dodatno skrbništvo“ (*Ergänzungspflegeschaft*). Po tem, ko je bil otrok večkrat zaporedoma neuspešno nameščen v različne vzgojne zavode, se je vrnil k ZW z dovoljenjem tega rejnika.
- 13 Jugendamt Heilbronn (urad za mladino mesta Heilbronn, Nemčija) je z dopisom z dne 3. avgusta 2017 predlagal, naj se starševska skrb vrne ZW. Do tega iz nepojasnjenih razlogov do zdaj še ni prišlo.
- 14 V začetku decembra 2017 je oče otroka odpeljal v Romunijo, kjer zdaj živita. ZW je soglašala s to premestitvijo, pri čemer pa ni bilo ugotovljeno, ali se je to soglasje nanašalo na le en obisk v času božičnih praznikov leta 2017 ali na trajno vrnitev otroka v Romunijo. Niti Jugendamt Heilbronn (urad za mladino mesta Heilbronn) niti rejnik nista bila predhodno obveščena o tej premestitvi.

- 15 Ker je rejnik zaradi te premestitve vložil kazensko ovadbo zoper starše otroka, je bila ZW obdolžena v postopku pred Amtsgericht Heilbronn (okrajno sodišče v Heilbronn) zaradi kaznivega dejanja sotorilstva protipravnega odvzema mladoletne osebe v smislu določb člena 25(2) v povezavi s členom 235(2), točka 2, kazenskega zakonika.
- 16 To sodišče se sprašuje o združljivosti člena 235 kazenskega zakonika s pravom Unije. Na eni strani naj bi se uporaba te določbe lahko namreč izkazala za neupravičeno omejitev prostega gibanja državljanov Unije. Na drugi strani naj bi ta določba različno obravnavala nemške državljane in državljane drugih držav članic, saj so zadnjenavedeni obravnavani enako kot državljani tretjih držav. V zvezi s tem naj bi bila kaznivost iz člena 235(2), točka 2, kazenskega zakonika, na podlagi katerega se kaznuje mednarodni protipravni odvzem otrok, širša od kaznivosti iz člena 235(1), točka 1, tega zakonika, na podlagi katerega se kaznuje protipravni odvzem otrok, ki so zadržani na nemškem ozemlju, in naj bi lahko bolj prizadela državljane Unije, ki so državljani drugih držav članic, in ne Zvezne republike Nemčije.
- 17 Navedeno sodišče se nazadnje sprašuje, ali bi moralo v primeru nezdružljivosti člena 235 kazenskega zakonika s pravom Unije odstopiti od uporabe te določbe v postopku v glavni stvari zaradi primarnosti prava Unije.
- 18 V teh okoliščinah je predložitveno sodišče prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:
- „... Ali je treba [...] primarno in/ali sekundarno pravo [Unije], v obravnavanem primeru zlasti Direktivo [2004/38], v smislu obsežne pravice državljanov Unije do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic razlagati tako, da obsega tudi nacionalne kazenske določbe?
2. Če je odgovor na to vprašanje pritrdilen: ali razlaga [...] primarnega in/ali sekundarnega prava [Unije] nasprotuje uporabi nacionalne kazenske določbe, s katero se sankcionira onemogočanje dostopa do otroka, ki je v tujini, njegovemu skrbniku, če se s to določbo ne razlikuje med državami članicami Evropske unije in tretjimi državami?“

Vprašanji za predhodno odločanje

Dopustnost

- 19 Nemška vlada se sklicuje na nedopustnost vprašanj za predhodno odločanje, ker naj ne bi bila upoštevna za rešitev spora o glavni stvari. Po mnenju te vlade dejanja, očitana ZW, ki je edina obdolžena v postopku v glavni stvari, niso povezana z izvrševanjem pravice do prostega gibanja, ki je priznana ZW, saj ta ni zapustila nemškega ozemlja, niti ga ni poskusila zapustiti. Ker naj bi dvomi predložitvenega sodišča glede združljivosti člena 235 kazenskega zakonika s pravom Unije temeljili na dejanskih položajih, ki predpostavljajo preselitev ZW v drugo državo članico, naj bi tako izhajali iz hipotetičnih preudarkov, ki niso povezani s sporom o glavni stvari.
- 20 Opozoriti je treba, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso postopek, uveden s členom 267 PDEU, instrument sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, s katerim prvo zagotavlja drugim razlago prava Unije, ki jo potrebujejo za rešitev obravnavanega spora (sodba z dne 6. septembra 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, točka 18 in navedena sodna praksa).
- 21 V okviru tega sodelovanja je le nacionalno sodišče, ki odloča v sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločbo, ki jo mora sprejeti, pristojno, da glede na posebne okoliščine zadeve presodi o tem, ali potrebuje predhodno odločbo za to, da izda sodbo, in o upoštevnosti vprašanj, ki jih postavi Sodišču.

Zato je Sodišče, kadar se predložena vprašanja nanašajo na razlago prava Unije, načeloma dolžno odločati (sodba z dne 6. septembra 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, točka 19 in navedena sodna praksa).

- 22 Iz tega sledi, da za vprašanja o razlagi prava Unije, ki jih postavi nacionalno sodišče v pravnem in dejanskem okviru, za katerega opredelitev je samo odgovorno in katerega pravilnost ni predmet presoje Sodišča, velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko zavrne odločanje o predlogu nacionalnega sodišča samo, če je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo dejanskih in pravnih elementov, ki so potrebni, da bi lahko na postavljena vprašanja dalo koristne odgovore (sodba z dne 6. septembra 2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, točka 20 in navedena sodna praksa).
- 23 V obravnavani zadevi je treba po eni strani opozoriti, da je državljanka Unije, kot je ZW, ki je državljanka države članice in ki se je preselila v drugo državo članico, uresničevala svojo pravico do prostega gibanja, tako da njen položaj spada na področje uporabe prava Unije (glej v tem smislu sodbi z dne 26. februarja 2015, Martens, C-359/13, EU:C:2015:118, točka 22, in z dne 13. novembra 2018, Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898, točka 27 in navedena sodna praksa).
- 24 Po drugi strani je iz elementov, ki jih je navedlo predložitveno sodišče, nedvoumno razvidno, da je člen 235(2), točka 2, kazenskega zakonika, na katerega se nanašajo dvomi tega sodišča o združljivosti s pravom Unije, pravna podlaga za kazenski pregon, ki je bil v postopku v glavni stvari začet proti ZW kot sotorilki mednarodnega protipravnega odvzema svojega otroka. V zvezi s tem je predložitveno sodišče, kot je razvidno iz točke 16 te sodbe, podrobno pojasnilo razloge, iz katerih meni, da je odgovor na vprašanja za predhodno odločanje potreben, da bi lahko odločilo o sporu o glavni stvari.
- 25 V teh okoliščinah ni očitno, da zaprošena razlaga prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora. Zato je predlog za sprejetje predhodne odločbe dopusten.

Vsebinska presoja

- 26 Predložitveno sodišče želi z vprašanjema za predhodno odločanje, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu izvedeti, ali je treba pravo Unije razlagati tako, da nasprotuje uporabi zakonodaje države članice, v skladu s katero je za to, da eden od staršev pristojnemu rejniku ne preda svojega otroka, ki je v drugi državi članici, mogoče naložiti kazenske sankcije, tudi če ni bila uporabljena sila, resna grožnja ali preslepitev, medtem ko je v primeru, v katerem je otrok na ozemlju prve države članice, to dejanje kaznivo le, če je bila uporabljena sila, resna grožnja ali preslepitev.

Uvodne ugotovitve

- 27 Ker se predložitveno sodišče sprašuje o združljivosti nacionalne določbe kazenskega prava s pravom Unije, je treba opozoriti, da kazenska zakonodaja in pravila kazenskega postopka načeloma sicer spadajo v pristojnost držav članic, vendar pravo Unije v skladu z ustaljeno sodno prakso določa omejitve te pristojnosti. Nacionalne določbe kazenske zakonodaje namreč ne smejo povzročiti diskriminacije oseb, ki jim je s pravom Unije zagotovljena pravica do enakega obravnavanja, ali omejevati temeljnih svoboščin, zagotovljenih s pravom Unije (glej v tem smislu sodbi z dne 2. februarja 1989, Cowan, 186/87, EU:C:1989:47, točka 19, in z dne 26. februarja 2019, Rimševičs in ECB/Latvija, C-202/18 in C-238/18, EU:C:2019:139, točka 57). Če taka določba ni združljiva z načelom enakega obravnavanja ali z eno od temeljnih svoboščin, zagotovljenih s pravom Unije, mora predložitveno sodišče, ki je pristojno, da v okviru svoje pristojnosti uporablja določbe prava Unije in zagotovi njihov polni učinek, opustiti uporabo navedene določbe (glej v tem smislu sodbo z dne 28. aprila 2011, El Dridi, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, točka 61 in navedena sodna praksa).

- 28 Ker se poleg tega predložitveno sodišče z vprašanjema sprašuje o razlagi prava Unije, ne da bi se sklicevalo na konkretno določbo tega prava, je treba poudariti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča člen 21 PDEU ne zajema le pravice do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, temveč tudi prepoved vsakršne diskriminacije na podlagi državljanstva (glej v tem smislu sodbo z dne 8. junija 2017, Freitag, C-541/15, EU:C:2017:432, točka 31 in navedena sodna praksa).
- 29 Zato je treba vprašanji, ki ju je postavilo predložitveno sodišče, preučiti le glede na to določbo.

Obstoj omejitve prostega gibanja državljanov Unije

- 30 Spomniti je treba, da nacionalna zakonodaja, ki je za nekatere državljane države članice manj ugodna zgolj zato, ker so uresničevali svojo pravico do prostega gibanja in prebivanja v drugi državi članici, pomeni omejitev svoboščin, ki jih člen 21(1) PDEU priznava vsakemu državljanu Unije (glej v tem smislu sodbe z dne 14. oktobra 2008, Grunkin in Paul, C-353/06, EU:C:2008:559, točka 21; z dne 26. februarja 2015, Martens, C-359/13, EU:C:2015:118, točka 25 in navedena sodna praksa, ter z dne 8. junija 2017, Freitag, C-541/15, EU:C:2017:432, točka 35).
- 31 V obravnavani zadevi člen 235 kazenskega zakonika v odstavku 1, točka 1, določa, da se z zaporom do petih let ali denarno kaznijo kaznuje, kdor osebo, mlajšo od 18 let, s silo, resno grožnjo ali preslepitvijo odvzame staršem, enemu od njiju, skrbniku ali rejniku oziroma jo zadržuje, v odstavku 2, točka 2, pa, da se z isto kaznijo kaznuje, kdor staršem, enemu od njiju, skrbniku ali rejniku ne preda otroka, ki je v tujini, potem ko je bil tja odpeljan ali se je sam napotil tja.
- 32 V skladu s pojasnili predložitvenega sodišča iz člena 235 kazenskega zakonika med drugim izhaja, da se zgolj to, da eden od staršev rejniku, ki ima pravico določiti otrokovo stalno prebivališče, ne preda svojega otroka, lahko kaznuje s kazensko sankcijo na podlagi odstavka 2, točka 2, tega člena, če otroka zadržuje v drugi državi članici Unije, enako, kot če bi ga zadrževal v tretji državi, kar velja, tudi če ni bila uporabljena sila, resna grožnja ali preslepitev. Če pa se otrok zadržuje na nemškem ozemlju, se to, da eden od staršev rejniku ne preda do otroka, kaznuje s kazensko sankcijo na podlagi odstavka 1, točka 1, navedenega člena le, če je bila uporabljena sila, resna grožnja ali preslepitev.
- 33 Člen 235 kazenskega zakonika tako razlikuje med tem, ali eden od staršev otroka zadržuje na nemškem ozemlju, in tem, ali ga zadržuje zunaj tega ozemlja, na primer v drugi državi članici Unije. To razlikovanje temelji zgolj na okoliščini, da je otrok premeščen iz nemškega ozemlja na ozemlje druge države članice Unije.
- 34 Ker pa se posebna kaznivost iz člena 235(2), točka 2, kazenskega zakonika nanaša na primer otroka, ki je zadržan v državi članici, ki ni Zvezna republika Nemčija, lahko ta kaznivost dejansko vpliva predvsem na državljane Unije, ki so državljani drugih držav članic in ki so uresničevali svojo pravico do prostega gibanja in prebivanja ter prebivajo v Nemčiji. Pri teh državljanih obstaja namreč večja verjetnost kot pri nemških, da bodo svojega otroka preselili ali ga napotili v drugo državo članico – zlasti v svojo državo članico izvora – in ga tam zadrževali, predvsem ob svoji vrnitvi v zadnjenavedeno državo.
- 35 Iz tega izhaja, kot je v bistvu navedel generalni pravobranilec v točki 27 sklepnih predlogov, da člen 235(2), točka 2, kazenskega zakonika uvaja različno obravnavanje, ki lahko vpliva ali celo omejuje prosto gibanje državljanov Unije v smislu člena 21 PDEU.

Utemeljitev omejitve

- 36 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je omejitev prostega gibanja državljanov Unije, ki – tako kot v postopku v glavni stvari – ni odvisna od državljanstva zadevnih oseb, lahko upravičena, če temelji na objektivnih preudarkih v splošnem interesu in če je sorazmerna s ciljem, ki mu legitimno sledi zadevna

nacionalna zakonodaja. Ukrep je sorazmeren, če se z njim lahko uresniči zastavljeni cilj in če ne prekorači tega, kar je potrebno za njegovo uresničitev (sodbi z dne 5. junija 2018, Coman in drugi, C-673/16, EU:C:2018:385, točka 41 in navedena sodna praksa, ter z dne 25. julija 2018, A (Pomoč za invalidno osebo), C-679/16, EU:C:2018:601, točka 67).

- 37 V obravnavani zadevi je nemška vlada v pisnem stališču, predloženem Sodišču, navedla, da je namen posebne kaznivosti iz člena 235(2), točka 2, kazenskega zakonika varstvo pravice do starševske skrbi in otrokovih pravic ter preprečevanje in boj proti mednarodnemu protipravnemu odvzemu otrok ob upoštevanju praktičnih težav pri doseganju vrnitve otroka, zadržanega v tujini, tudi kadar je ta otrok v drugi državi članici.
- 38 Natančneje, iz obrazložitve, ki se nanaša na člen 235 kazenskega zakonika in na katero napotuje ta vlada, je razvidno, da je bila ta kaznivost uvedena zaradi težav pri izvrševanju nemške sodne odločbe o varstvu in vzgoji otroka v drugi državi ter zaradi resnosti vsakršnega mednarodnega protipravnega odvzema, zlasti če je bil otrok premeščen v državo, ki spada na drugo kulturno območje (*Staat eines anderen Kulturkreises*), in če ni mogoče doseči njegove takojšnje vrnitve.
- 39 Ugotoviti je torej treba, da so ti razlogi neločljivo povezani z varstvom otroka in njegovimi temeljnimi pravicami.
- 40 V skladu s sodno prakso Sodišča pa je varstvo otroka legitimen interes, ki načeloma upravičuje omejitev temeljne svoboščine, zagotovljene s Pogodbo DEU (glej v tem smislu sodbo z dne 14. februarja 2008, Dynamic Medien, C-244/06, EU:C:2008:85, točka 42). Enako velja za varstvo temeljnih otrokovih pravic, kakor so določene v členu 24 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.
- 41 Razlogi, ki jih navaja nemška vlada, zato spadajo med objektivne preudarke v splošnem interesu v smislu sodne prakse, na katero je bilo opozorjeno v točki 36 te sodbe.
- 42 Iz sodne prakse Sodišča je tudi razvidno, da ni nujno, da ukrepi, ki jih država članica sprejme za varstvo otrokovih pravic, ustrezajo konceptu, ki bi bil glede ravni in načinov tega varstva enak v vseh državah članicah. Ker je ta koncept v različnih državah članicah lahko različen zlasti zaradi moralnega ali kulturnega vidika, je treba državam članicam priznati določeno diskrecijsko pravico. Čeprav so države članice, kadar ni harmonizacije na ravni Unije, pristojne za določitev ravni varstva zadevnega interesa, ki jo želijo zagotoviti, pa morajo pri izvajanju te diskrecijske pravice spoštovati obveznosti, ki izhajajo iz prava Unije, in zlasti zahteve, na katere je bilo opozorjeno v točki 36 te sodbe (glej v tem smislu sodbo z dne 14. februarja 2008, Dynamic Medien, C-244/06, EU:C:2008:85, točke od 44 do 46).
- 43 V zvezi s tem je določitev kaznivosti, katere namen je kaznovati mednarodni protipravni odvzem otroka, tudi kadar to stori eden od staršev, načeloma primerna, da zlasti zaradi svojega odvračalnega učinka zagotovi varstvo otrok pred takimi protipravnimi odvzemi in jamstvo njihovih pravic. Uporaba določbe, ki vsebuje tako kaznivost, je poleg tega del cilja boja proti tem protipravnim odvzemom v interesu varstva otrok.
- 44 Vendar taka kaznivost ne sme presehati tega, kar je nujno za uresničitev legitimnega cilja, ki mu sledi.
- 45 Brez poseganja v preveritev predložitvenega sodišča pa je razvidno, da nemški zakonodajalec šteje, da se z varstvom otroka in njegovih pravic pred nevarnostjo protipravnega odvzema ne zahteva, da gre pri protipravnemu odvzemu otroka s strani enega od staršev načeloma in vedno za ravnanje, ki bi bilo kaznivo. Medtem ko se za mednarodni protipravni odvzem otroka s strani enega od staršev kot tak lahko izreče kazenska sankcija na podlagi člena 235(2), točka 2, kazenskega zakonika, to namreč ne velja za protipravni odvzem otroka s strani enega od staršev, če je otrok zadržan na nemškem ozemlju, saj je za tako dejanje v skladu s členom 235(1), točka 1, kazenskega zakonika določena kazenska sankcija le, če je bila uporabljena sila, resna grožnja ali preslepitev.

- 46 Iz elementov spisa, ki ga ima na voljo Sodišče, sicer res izhaja, da posebna kaznivost iz člena 235(2), točka 2, kazenskega zakonika in višja raven varstva otroka, ki jo uvaja ta določba, temeljita na preudarku, da bi bila v primeru premestitve otroka z nemškega ozemlja njegova vrnitev na to ozemlje k nosilcu pravic do varstva in vzgoje, pa tudi priznavanje nemških sodnih odločb, soočena s praktičnimi težavami.
- 47 Vendar je treba ugotoviti, da kaznivost – v skladu s katero so že za to, da eden od staršev ali oba starša otroka, ki je zadržan v drugi državi članici, tega ne preda oziroma predata drugemu od staršev oziroma skrbniku ali rejniku, določene kazenske sankcije, tudi če ni bila uporabljena sila, resna grožnja ali preslepitev – presega to, kar je nujno za uresničitev zastavljenega cilja, v okoliščinah, v katerih je za zadrževanje otroka na ozemlju zadevne države članice določena sankcija le, če je bila uporabljena sila, resna grožnja ali preslepitev.
- 48 Z argumentacijo, ki v bistvu temelji na domnevi, da ni mogoče oziroma je pretirano težko doseči priznanje sodne odločbe o varstvu in vzgoji otroka v drugi državi članici, v primeru mednarodnega protipravnega odvzema otroka pa njegovo takojšnjo vrnitev, bi bile države članice namreč izenačene s tretjimi državami, kar bi bilo v nasprotju s pravili in duhom Uredbe št. 2201/2003.
- 49 Ta uredba, kot je razvidno iz njenih uvodnih izjav 2 in 21, temelji na načelu vzajemnega priznavanja sodnih odločb, ki je temelj za oblikovanje resničnega pravosodnega prostora, in na načelu medsebojnega zaupanja. V skladu z ustaljeno sodno prakso se z zadnjenavedenim načelom od vsake države članice zahteva, naj, razen v izrednih okoliščinah, šteje, da vse druge države članice spoštujejo pravo Unije in zlasti temeljne pravice, priznane s tem pravom (glej v tem smislu Mnenje 2/13 z dne 18. decembra 2014, EU:C:2014:2454, točka 191, in sodbo z dne 25. julija 2018, Minister for Justice and Equality (Pomanjkljivosti v pravosodnem sistemu), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, točka 36).
- 50 Ob upoštevanju vseh zgoraj navedenih preudarkov je treba na postavljeni vprašanji odgovoriti, da je treba člen 21 PDEU razlagati tako, da nasprotuje uporabi zakonodaje države članice, v skladu s katero je za to, da eden od staršev pristojnemu rejniku ne preda svojega otroka, ki je v drugi državi članici, mogoče naložiti kazenske sankcije, tudi če ni bila uporabljena sila, resna grožnja ali preslepitev, medtem ko je v primeru, v katerem je otrok na ozemlju prve države članice, to dejanje kaznivo le, če je bila uporabljena sila, resna grožnja ali preslepitev.

Stroški

- 51 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

Člen 21 PDEU je treba razlagati tako, da nasprotuje uporabi zakonodaje države članice, v skladu s katero je za to, da eden od staršev pristojnemu rejniku ne preda svojega otroka, ki je v drugi državi članici, mogoče naložiti kazenske sankcije, tudi če ni bila uporabljena sila, resna grožnja ali preslepitev, medtem ko je v primeru, v katerem je otrok na ozemlju prve države članice, to dejanje kaznivo le, če je bila uporabljena sila, resna grožnja ali preslepitev.

Podpisi